

www.nederlandgaatdigitaal.nl

De vraag is alleen: wanneer?

Leo Hooijmans

De staat probeert door de webpagina's www.nederlandgaatdigitaal.nl de gemeenschap aan te sporen om digitaal te gaan. Dat is idem dito met het telewerkplatform waarover in de FMI van december 2000 een stukje stond. Digitale archivering is bij de moderne kantoorhuisvesting en bij telewerken een minimale eis waarmee deze nieuwe werkvormen kunnen worden waargemaakt. De omzet van cellulosepapier groeit echter nog razendsnel. Is men bereid om het cellulosepapier los te laten en geheel en/of gedeeltelijk op digitaal papier over te gaan, of niet? In dit stukje een paar verslagen van seminars met de doelstelling om digitaal te archiveren. Daarnaast een berichtje hoe onze Staatsdrukkerij (Sdu) omgaat met digitale informatie.

Sinds een kleine tien jaar sla ik alle eigen informatie digitaal op. Niet als document in de gebruikte programmasoftware, maar in een digitaal archiefformaat van Adobe (PDF-Portable Document File). Met het programma Acrobat (circa fl. 600,00) kan men digitaal papier aanmaken, samenvoegen, indexeren, enzovoort. Handig om alfanummerieke documenten, afbeeldingen en tekeningen later nog eens in de oorspronkelijke uitvoering op te halen.

Zend men de documenten naar relaties die het totale programma niet bezitten, dan kunnen ze met de gratis verkrijgbare Reader (www.adobe.nl) de inhoud van de documenten op het scherm bekijken en naar believe op cellulosepapier afdrukken. Zo verzend ik bijvoorbeeld de laatste jaren mijn rekeningen in PDF-formaat naar mijn klantenkring en mogen ze ze zelf

afdrukken. Op één klassieke boekhouder na gaan ze daar allemaal mee accoord en kan ik de betaalde rekeningen weer vanuit het telebankprogramma digitaal wegschrijven.

Bijkomend voordeel is dat de digitale archivering minder geheugen inneemt op de harde schijf en totaal geen ruimte kost in de kantoorkast. In kantoor kost cellulosepapier circa fl. 4000,00 per strekkende meter aan exploitatiekosten per jaar (Uit FD-cursus van Cap Gemini Ernst & Young). Als bijzonder voordeel neem ik als kenniswerker en –docent heel gemakkelijk een tiental kantoorkasten aan informatie mee in mijn laptop. Ik neem niet alleen teksten en afbeeldingen, maar ook presentaties en digitale videofilms mee naar mijn relaties en cursuszalen.

Begripsverwarring

Bij digitale archivering heeft een ieder zijn eigen beeldvorming. In deze heb ik het over documenten voor de bedrijfsvoering die men tot op heden op cellulosepapier afgedrukt opborg in ordners en/of mappen. Niet over workflow automatisering, e-commerce, het kunnen naspelen van oude programma's of het (vluchtig digitale) internet.

Binnen de bedrijfsvoering kunnen ook de digitale archieven weer opgedeeld worden in bijvoorbeeld werk- en archiefdossiers (klantendossiers, projectdossiers, correspondentie, boekhouddossiers, enzovoort), informatiedossiers (handboeken, telefoonboeken, naslagwerken, enzovoort) en persoonlijke dossiers (het werk dat voorheen in de ladenblokken onder het bureau werd opgeborgen). Deze laatste categorie is het moeilijkst te definiëren, te structureren en digitaal om te zetten.

Hausse

Omdat er de laatste maanden ineens een hausse (opleving) van uitnodigingen is voor digitale archivering vond ik het weer eens tijd om wat seminars te bezoeken. Om twee redenen. Allereerst was ik nieuwsgierig hoe ik er zelf voorsta met mijn kennis van digitale werkplek-archivering. Als je denkt dat je er alles van weet wordt het risico groot dat je naast je schoenen gaat lopen en dan kan je wat belangrijke informatie mislopen. Bovendien heb ik een natuurlijke nieuwsgierigheid die me soms toch weer nieuwe gereedschappen bezorgt om mee te werken. De tweede rede was dat binnenkomende post en informatie door de leveranciers bijna uitsluitend op cellulosepapier en/of fax binnenkomt. Inscannen en bewerken hiervan kost veel tijd en energie. Ik hoopte op de seminars hiervoor nieuwe ideeën op te doen.

Papieren Tijger

Het eerste seminar werd georganiseerd door de Kopter Kennisgroep die een netwerk aanvoert onder de naam 'Papieren Tijger'. Het thema was 'Van digitalisering naar digitaal document centrum?'. Het vraagteken had me al moeten waarschuwen dat ze het zelf nog niet helemaal wisten. Maar je bent optimist of niet?! Bij de binnenkomst lag er een simpel presentatie-ordner voor iedere deelnemer op de tafeltjes klaar met de presentaties van de sprekers. Uiteraard een afdruk op cellulosepapier. Er zat een (opvallend dik) A-4 schrijfblok in met een opvallend dikke balpen. Beide voorzien van een logo en tekst van de Koptergroep. Op mijn vraag om hem in te mogen ruilen voor een CD-Rom met digitale informatie werd lacherig gereageerd door de overvolle zaal(circa 75 deelnemers!). De dagvoorzitter mevrouw Erna Slangen van de Kopter Groep ontweek de vraag met de medeling dat het 'een idee was dat ze zouden meenemen'.

Kars Wierts van Kopter leidde de dag in. Hij schetste de managementvraagstukken rond kennis, document en facilities. 'Summary's' (samenvattingen) worden belangrijk voor het opzoeken meldde hij. Hij ging onder andere verder in op 'PoD' (Printing on Demand (Afdrukken op Afroep)). Mijns inziens stond dit haaks op het thema van de dag. PoD is vanaf digitaal document produceren naar een document op cellulose papier.

Achtereenvolgens kwamen Chris Rijken (Gemeente Haarlem), Kurt de Belder (Vrije Universiteit Amsterdam) en Lia Cortenraad (Provincie Gelderland) aan het woord. Ze schetsten in grote lijnen hoe een aantal projecten door hen waren opgezet. Ze benadrukten dat

je hierbij eerst goed moet nadenken over de valkuilen en dat je moet rekenen op een organisatieverandering bij een DIS implementatie (Documentair Informatie Systeem). Dit kost heel veel tijd. Vooral het motiveren van de medewerkers is al een project op zich. Maar daarna is het goed mogelijk om op iedere werkplek digitale dossiers voorhanden te hebben.

Digitaal Archiveren

Het tweede seminar werd georganiseerd door NSC vaardigheden. Het thema was 'Digitaal archiveren'. Ook hier weer een overvolle zaal. De interesse vergroot zich of misschien was de lage deelnamebijdrage hier de oorzaak van. Ik had het gevoel dat hier gebruik gemaakt werd van de subsidies om Nederland digitaal te laten gaan. Anders zou er voor die prijs van ca. fl.500,00 voor twee dagdelen en een lunch niet veel te verwachten zijn. (De verwachting was bij een aantal deelnemers wel zeer hoog. In de loop van de dag verlieten er nogal wat deelnemers het seminar. Zo bleven er aan het eind van de dag ongeveer dertig van de vijftig deelnemers over.)

Ook hier weer bij binnenkomst een presentatie-ordner voor iedere deelnemer. Weer een afdruk op cellulosepapier. In de dagen voor het seminar had ik druk via de email gecommuniceerd met NSC vaardigheden over de mogelijkheid om het handboek digitaal te mogen ontvangen. Ook hier weer onbegrip en de angst voor het weggeven van digitale informatie. Mensen begrijpen nog steeds niet dat het uitgeven van een digitaal document op nagenoeg dezelfde manier en onder dezelfde voorwaarden kan als een document op cellulosepapier. Er zitten natuurlijk haken en ogen aan die men moet dichtspijkeren. Maar een digitaal document is in feite nog beter te beveiligen dan de celluloseversie.

Klaas van der Heijden van Split~Vision gaf de seminarinformatie. Hij meldde dat het slim zou zijn om vooraf van leveranciers bij de onderhandelingen van een opdracht een digitale versie te verlangen van de correspondentie. Dat daar bij NSC geen begrip voor is kon hij niets aan doen. Hij was maar ingehuurd. Zo gaan we een leuke tijd tegemoet als bedrijven hun hoofdmacht aan medewerkers gaan inkrimpen en steeds meer met ingehuurde krachten gaan werken.

De informatie van Klaas was hoofdzakelijk gericht naar het opbergen en terugvinden van digitale documenten. Hij had zelf een spreadsheet (rekenblad, cq. datablad zoals bijvoorbeeld Excel) ontwikkeld dat hij onder de naam Kenniskaart® had geregistreerd. Voor nietkenners van een spreadsheet héél ingewikkeld. Voor kenners heel makkelijk zelf op te bouwen. Alle bekende standaardformaten (.xls, .doc, .ppt, .wp, .pict, .jpg, .bmp, enzovoort) kwamen aan bod om in dit spreadsheet overzichtelijk terug te kunnen vinden. Voor mij was dat geen digitale archivering. Zo blijven het (be)werkbare documenten. Ik was zo nieuwsgierig om eens te zien hoe men digitale documenten opslaat om de vele strekkende meters archief uit het kantoor te kunnen verwijderen. Die stoffige zooi die zoveel geld kost om op te slaan en nog meer tijd (dus geld) kost om zaken hierin weer op te zoeken. Dit leek me weer zo'n hulpmiddel om bewerkbare digitale documenten op te zoeken om ze daarna weer (PoD) uit de laserprinter te laten spugen.

Klaas haalde ook het internet en intranet aan als mogelijkheid om zaken snel te kunnen vinden. Dat is ook zo, maar bedrijven moeten er wel op rekenen dat als aan deze informatie gesleuteld wordt er ook weer zaken snel verdwijnen. De ervaring leert dat als je interessante informatie ziet je deze onmiddellijk zelf digitaal moet archiveren want er is geen enkele garantie dat als je het weer in wilt zien het nog op het internet/intranet voorhanden is.

Conclusie

Onbegrip en verwarring zijn groot als het om digitaal opslaan gaat. Dit moet zo zijn want stel je voor dat het allemaal makkelijk zou zijn. De IT branche (Informatie Technologie) zou gierend tot stilstand komen. Er moet eerst verdiend worden voordat de massa erachter komt dat het ook simpel kan. Een voorbeeld hiervan is onze eigen Sdu (Staatsdrukkerij Uitgevers). Deze brengen onder auspiciën van het ministerie van SZW de AI-bladen (Arbo Informatiebladen) uit. De papieren versie's kosten aan schrijf-, druk- en verzendkosten al een behoorlijk

bedrag per stuk. Begrijpelijk want daar wordt veel arbeid en energie ingestoken. Nu brengt Sdu een CD uit met (bijna) alle AI-bladen. Hierop kan men zich abonneren. De constructie van het abonnement is alleen wat vreemd. Bij ieder update (waarschijnlijk 2x per jaar!) verplicht men zich om het bedrag van ruim 800 gulden neer te tellen voor een uitbreiding van hooguit een paar bladzijden. Als men zo slim is om bij de intekening te vermelden dat dit hoogstens 1x per jaar mag voorkomen is het nog een beetje in de hand te houden.

Het verbazingwekkende is dat de zoekmachine op de CD helemaal op het besturingssysteem Windows is afgestemd. (Over monopolisme gesproken). Mensen die over andere besturingssystemen beschikken zijn (meestal) slim genoeg om de informatie toch van de CD te halen. Deze zien dan ook simpel dat de Sdu niet anders dan de drukproeven in PDF op de CD hebben gebrand (zonder de mooie omslagen met foto's). Met weinig kosten (een kale CD-rom kost één à twee gulden) wordt toch een royale winst gemaakt. Dat men bij het ministerie van SZW op de hoogte is van deze winstwoekering lijkt logisch, want daar zitten toch slimme mensen, of niet? Misschien wordt het eens tijd dat de drijvende krachten achter het instituut www.nederlandgaatdigitaal.nl (van welk ministerie dan ook) eens met SZW en de Sdu aan tafel gaan zitten. Het is uiteindelijk de bedoeling dat alle Nederlanders gemakkelijk toegang hebben tot regelgeving en de toelichtingen daarop.

P.S.1 (Naschrift)

Na enig aandringen via de email met de melding dat bovengenoemde seminars in FMI zouden worden besproken heb ik toch de naslagwerken digitaal mogen ontvangen. Ze werden in PowerPoint- en Word-documenten aangeleverd. Zeer eenvoudig te bewerken. Hiervoor is men in de regel nu zo bang (terecht). Het is handig als archiveringsexperts van deze bedrijven vanuit programmadocumenten heel snel een algemeen leesbaar digitaal document kunnen maken. Deze kan men beter tegen wijzigen (of lezen) beveiligen en de oorspronkelijke vormgeving blijft behouden.

P.S.2 (Naschrift)

In september is inderdaad een update van de CD-Rom Arbo-Informatie uitgekomen met een rekening van ruim fl. 800. Na een emailtje en telefonisch overleg kwamen we er niet uit dat na een onvolledige CD een update gratis zou moeten zijn. Claartje Aarts (uitgever) was heel vriendelijk aan de telefoon maar onverbiddeijk. Alleen een creditnota na retourzending. De retourzending was uitsluitend mogelijk omdat ik bij de bestelling uitdrukkelijk vermeld had dat ik maximaal 1x per jaar wilde betalen. Dit doet pijn bij de andere bestellers, denk ik.

[Leo Hooijmans van Galileo & Partners](#) is kenniswerker, docent en freelance auteur op het gebied van de kantoorindeling & -uitrusting.